

VIP

dertig innovatieprojecten
voor een duurzame visketen

30

Inhoud

Noordzeeverisserij

- 1 Hydrorig
- 2 Outrigger
- 3 Sumwing
- 4 Pulskor
- 5 Eco-catcher
- 6 From catch to consumer
- 7 Voorverkoop aan boord gesorteerde vis
- 8 Levende Noorse kreeft
- 9 Visserij adviessysteem
- 10 Nieuw veilingsysteem
- 11 Vis & Seizoen
- 12 Kopgroep duurzame Nederlandse visserij
- 13 Kwaliteitsverbetering Noorse kreeftjes
- 14 Neeltje's Dagvangst
- 15 5+5+5-werkkringen garnalenvisserij
- 16 Draagvlak beschermde gebieden Noordzee
- 17 Responsible Fishing Scheme (RFS)
- 18 Kadervorming voor een duurzame Noordzeeverisserij
- 19 Bedrijfssurvey
- 20 Upgrade visserijkunde

Binnenvisserij

- 21** Keurmerk visstandbemonstering binnenvisserij
- 22** Glasaalcollector
- 23** ZuiderZeeZilver
- 24** Optimalisatie overleving bijvangst

Kweekvis

- 25** Coöperatief productiecentrum voor pootvis
- 26** Grondsmaakbestrijding in de viskweek
- 27** Fork naar farm

Schaal- en schelpdieren

- 28** Duurzame binnendijkse schelpdierkweek
- 29** Duurzame binnendijkse kweek van kokkels
- 30** Bonamiavrije oesterteelt

Voorwoord

Het is eind 2005. De visserijorganisaties roeren zich in de media en wenden zich tot de Tweede Kamer. De alsmaar stijgende brandstofprijzen en de teruglopende vangstmogelijkheden zetten de rendementen van de bedrijven zwaar onder druk. De angst dat een deel van de bedrijven zal omvallen is groot.

Overheid, visserijsector, onderzoeksinstellingen en maatschappelijke organisaties slaan de handen ineen. De Task Force Duurzame Noordzeevervisserij komt met een helder advies: het ondernemerschap in de visserij moet beter, innovatie en samenwerking is een absolute must. En er is een instantie nodig die dit alles coördineert en aanjaagt. Die is er ook gekomen.

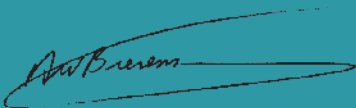
Het is eind 2006. De minister van LNV installeert het Visserij Innovatieplatform. Het VIP krijgt de opdracht bij te dragen aan een innovatieklimaat waarbinnen een duurzame ontwikkeling van de Noordzeevervisserij en de bijbehorende keten kan plaatsvinden.

Het is april 2009. Het VIP is ruim 2 jaar met deze opdracht aan de slag. We stimuleren het debat over de toekomst van de visserij, luisteren naar vissers en dragen oplossingsrichtingen aan. En we adviseren de minister van LNV welke innovatieve projecten steun verdienen. Met succes.

Het VIP is echter geen subsidiefabriek. De steun van de overheid mag niet bepalend zijn voor de toekomst van de visserij. Het onderscheid wordt uiteindelijk gemaakt door creatieve vissers, ondernemers die samenwerking zoeken.

Ik ben trots op het grote aantal innovatie- en samenwerkingsprojecten dat ons is voorgelegd. In dit boekje is de oogst uit 2007 en 2008 op een rij gezet. Het betreft 30 inspirerende projecten, waaraan de minister van LNV financiële steun heeft verleend: VIP-30. Doe er uw voordeel mee. Het gezamenlijk opbouwen én delen van kennis en ervaring is immers cruciaal voor de verdere versterking van het ondernemerschap in de visserij.

Voorzitter Visserij Innovatieplatform

Bram Bierens

Vissen vraagt visie

Het VIP heeft voor de toekomst van de Noordzeevervisserij 4 ambities opgesteld. Ambities, die richting geven aan de innovaties die nodig zijn in de visserij. Het VIP wil de discussie over het realiseren van een duurzame en rendabele visserijsector voeren en voeden.

Samen innoveren

“De visserijsector staat in de komende jaren voor een aantal zware opgaven. De belangrijkste is een substantiële verbetering van het rendement van de bedrijven, waarbij tegelijk wordt gewerkt aan een in alle opzichten duurzame visserij. Dit is noodzakelijk voor het behoud van een maatschappelijke acceptatie van de visserij in Nederland.”

Uit: Vissen met tegenwind, Advies Task Force Duurzame Noordzeevervisserij, 2006.

Een van de adviezen van de Task Force Duurzame Noordzeevervisserij betrof de oprichting van het Visserij Innovatieplatform (VIP). Eind 2006 heeft de minister van LNV het platform daadwerkelijk geïnstalleerd. De 10 leden komen uit de visserijsector zelf, uit de wetenschap, maatschappelijke organisaties, politiek en overheid. Het doel van het VIP is sturing te geven aan de totstandkoming van een goed innovatieklimaat, waarbinnen de duurzame ontwikkeling van de Noordzeevervisserij én de bijbehorende keten plaatsvindt.

Het VIP heeft voor de toekomst van de Noordzeevervisserij vier ambities opgesteld. Ambities die richting geven aan de innovaties die nodig zijn in de visserij. Die ruimte scheppen voor slimme, en misschien minder voor de hand liggende oplossingen. Aan de hand van deze ambities wil het VIP het maatschappelijke debat voeren en voor de langere termijn ideeën en oplossingen aandragen.

Lange termijn ambities

1. De zee als ecologisch én economisch kapitaal

In 2025 zien vissers de zee als hun grootste economisch kapitaal. De vloot, de capaciteit en de vistechnieken zijn afgestemd op het in stand houden van het ecologische evenwicht. Dit geldt voor de plaatsen waar gevist wordt, de momenten waarop en de gevangen soorten. Vissers worden niet langer gezien als de jagers van de zee maar als de zorgvuldige beheerders ervan. De visserij is niet langer afhankelijk van een zeer beperkt aantal soorten. Wat nu bestempeld wordt als waardeloze bijvangst wordt in 2025 beschouwd als een rijke oogst. In 2025 speelt de sector een prominente rol in de discussies over het ruimtegebruik op zee.

2. Het neusje van de zalm

De visserijsector is er in geslaagd om optimaal gebruik te maken van de in potentie gunstige marktomstandigheden: een grote en groeiende vraag en een beperkt aanbod. De sector levert geen anoniem product, maar het neusje van de zalm op visgebied: producten met een hoge toegevoegde waarde en een duidelijke eigen identiteit. Het toverwoord is waardecreatie (exclusief, specialiteit, wild) en niet langer louter kostenbesparing. De sector heeft een krachtig imago, waaraan duurzaam opereren in al zijn aspecten, inclusief dierenwelzijn, ten grondslag ligt. Geen enkel imagogevoelig topmerk kan zich onduurzaam handelen permitteren.

3. Van visser naar multipurpose maritiem ondernemer

Ondernemingen die op lange termijn succesvol zijn, spelen telkens weer in op de veranderende omgeving. Zij zetten bedreigingen om in nieuwe kansen en nieuwe business. In 2025 is de visser een maritiem ondernemer geworden, die zijn werkzaamheden heeft verbreed met andere activiteiten op zee. Te denken valt aan recreatie, zorg, zeebouw (landbouw op zee) en andere offshore activiteiten. De eens als gesloten ervaren vissersgemeenschap kenmerkt zich nu door een open, innovatieve cultuur, die ook relaties met heel andere sectoren heeft gelegd. De sector heeft zich financieel vergaand onafhankelijk gemaakt van de overheid.

4. Naar nieuwe energie

De verwachting is dat de wereldolieproductie rond 2015 zijn hoogtepunt zal bereiken. Daarna zal de productie langzaam dalen terwijl de vraag toeneemt. Een verdere stijging van de prijzen van fossiele brandstoffen lijkt onontkoombaar. In 2025 zal de visserij erin geslaagd zijn om een transitie op energiegebied te realiseren: het gebruik van fossiele energie is met 90% gereduceerd. De innovaties zijn tot stand gekomen met kennis en ervaring uit andere sectoren. In 2025 staat de visserijsector qua energieverbruik model voor de scheepvaart als geheel.

Het VIP selecteert en adviseert

Het VIP wil deze vergezichten dichterbij brengen. Daarom adviseert het de minister van LNV over de vraag welke projecten in aanmerking komen voor subsidie. Het platform ondersteunt innovatieplannen van vissers en/of ketenpartijen die zijn gericht op: kosten- en energiebesparing, vermindering van negatieve effecten op visbestanden en natuur en verhoging van kwaliteit en opbrengst. De eerste aandacht van het VIP gaat uit naar de koplopers en vervolgens naar het sectorbreed toepassen van de resultaten. Het platform hecht speciale waarde aan samenwerking tussen vissers onderling, tussen ketenpartijen en tussen ketenpartijen en maatschappelijke organisaties.

In het Europese Visserijfonds (EVF) zijn ook voor Nederlandse vissers, kwekers, handel en verwerking financiële middelen gereserveerd voor investeringen in duurzame visserij en aquacultuur. De nationale middelen meegerekend is er tussen 2007 en 2013 ruim € 120 miljoen voor de sector beschikbaar. In het "Operationele Programma" zijn de bijbehorende maatregelen vastgelegd. Deze zijn gericht zijn op investeringssteun, sanering, innovatie, samenwerking en ontwikkeling van visserijgebieden.

*“Het gaat er niet om of het kan,
maar of we het gezamenlijk willen.”*

Ger Vos, lid van het VIP

Het Ministerie van LNV bepaalt jaarlijks wanneer en waarvoor subsidie-aanvragen ingediend kunnen worden en welk budget beschikbaar is. In 2007 werden de eerste 5 zogenaamde VIP-proefprojecten geselecteerd. In 2008 werd 3 keer een subsidieregeling opengesteld gericht op innovatie en samenwerking. Tweemaal betrof dit de regeling ‘Innovatie in de visketen’, en eenmaal de regeling ‘Collectieve acties in de visketen’. In totaal was een bedrag van € 7 miljoen beschikbaar. Het gaat om tenderregelingen, waarbij de beste projecten de meeste kans maken in de praktijk te worden toegepast.

Het VIP selecteert de projecten. Voorop staat dat die ertoe bijdragen dat de visserij zich ontwikkelt tot een duurzaam producerende sector met perspectieven voor de lange termijn. Uit de ingediende projecten blijkt dat de sector en de bijbehorende keten vele creatieve ondernemers kent. Van de ongeveer 100 voorstellen heeft het VIP er 30 geselecteerd. Aan deze projecten is door de minister van LNV ook daadwerkelijk subsidie toegekend.

De 30 veelbelovende initiatieven van koplopers bieden uitzicht op duurzame continuïteit voor de Noordzeevervisserij en de visketen. Het VIP hoopt dat deze bundeling van opmerkelijke projecten een inspiratiebron vormt voor alle visserijondernemers. Een goed voorbeeld doet goed volgen.

Noord- zee visserij

Noordzeevissers staan voor grote uitdagingen. Het aangaan van deze uitdagingen vergt creativiteit en ondernemerschap. Innovatie is het sleutelwoord. Innoveren is eigenlijk niets anders dan je aanpassen aan veranderende omstandigheden.

Foto: van der Vis

01

Hydrorig

Klaas-Jelle Koffeman

“Ik ben er trots op dat met de juiste instelling en de juiste partijen zoveel mogelijk is.”

Boomkorvisserij is op zoek naar alternatieven voor de boomkor waarbij minder energie wordt gebruikt en tegelijkertijd duurzamer wordt gevestigd. De hydrorig is hier een voorbeeld van. Voor Van Urk en Koffeman is een in Amerika ontwikkeld bolkoppentuij de inspiratiebron geweest. In de boomkorvisserij houdt de boom de netten open. Deze boom levert bij het vissen veel waterweerstand op. De meer aërodynamische vormgeving van de hydrorig bespaart veel energie. Door de vorm van de hydrorig wekt dit vstuig een waterstroming op die de vis van de bodem loszuigt. Daarmee is het een alternatief voor het gebruik van de wekkerkettingen in de boomkorvisserij. Deze slepen over de zeebodem zodat tong en schol van de zeebodem loskomen en in de visnetten verdwijnen. De hydrorig veroorzaakt minder bodemberoering, bespaart energie en beschadigt de vis niet. De vorm van de hydrorig, in combinatie met het ontbreken van wekkerkettingen en een lage vissnelheid, leidt ook tot een vermindering van de ongewenste bijvangsten, dus tot vermindering van de teruggooi van vis.

Contactgegevens

Klaas-Jelle Koffeman (FD-281)
kjk281@googlemail.com
06-22379621
www.visdasgeil.nl

Visserij Coöperatie Urk
Roelof van Urk
roelof@vcu.nl
0527-686280
www.vcu.nl

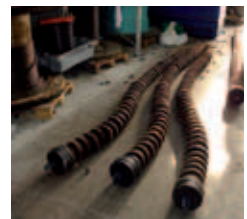
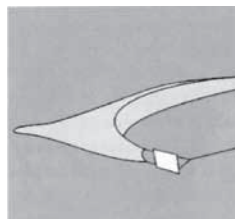
Cees van den Berg

“De knop moet gewoon om. Durf die boomkor los te laten.”

Outriggeren is een vistechniek waarbij het net niet met een boom maar met borden wordt opengehouden. In vergelijking met de traditionele boomkorvisserij vindt er veel minder bodemberoering plaats. De bordenvisserij is een techniek die al tientallen jaren wordt toegepast en vooral in de scholvisserij tot goede vangstresultaten blijkt te leiden. Voor de tongvisserij, die voor de Nederlandse vissers van groot belang is, is de methode minder geschikt. In dit project gaan de ondernemers Ellen en Van den Berg op zoek naar manieren om de outriggervisserij ook toe te passen in de tongvisserij. Aan boord van de TX-5 zullen zij de bordenvisserij met verschillende netten uittesten. Zo wordt een duurzamer alternatief voor de traditionele tongvisserij met de boomkor ontwikkeld.

Contactgegevens

Fa. A. Ellen en Zonen
Cees van den Berg
Ankerstraat 27
1794 BH Oosterend (NH)
0527-687474
vdbergbv@planet.nl

03

Sumwing

Jaap van der Vis

“Het is gelukt om iets, waarvan iedereen al 40 jaar denkt dat het goed is, te verbeteren.”

Met de sumwing komt een techniek uit de vliegtuigindustrie naar de zeevisserij. Uitvinder Klein Wolthuis van HFK Engineering ontwikkelde de sumwing als een alternatief voor de boomkor. De boom die in de boomkorvisserij het net openhoudt, wordt vervangen door de sumwing. Deze heeft de vorm van een vliegtuigvleugel. In feite zweeft het tuig over de bodem, in plaats van dat het er doorheen gaat. Voor Van der Vis was de grote stijging van de gasolieprijs de aanleiding om de sumwing aan boord van de TX-36 te monteren en er wekenlang tests mee uit te voeren. Met succes, de sumwing wordt steeds meer gebruikt. Hoewel de bodemberoering wordt verminderd, is het vooral de brandstofbesparing die dit vistuig tot een echte innovatie in de boomkorvisserij maakt.

Contactgegevens

Jaap van der Vis
Slotskolk 16
1794 BG Oosterend-Textel
0222-318958
marloesvandervis@planet.nl

HFK Engineering
Harmen Klein Wolthuis
Tolweg 7
3741 LM Baarn
info@hfk.nl
www.hfk.nl

Piet-Jan Verburg

“Anders dan met de wekkerkettingen is onze vangst schoner en levendiger.”

De overheid heeft al vele jaren geïnvesteerd in de ontwikkeling van de pulsvisserij. De pulskor is een alternatief voor de traditionele boomkor met wekkerkettingen en zorgt ervoor dat tong en schol met behulp van elektrische prikkels loskomen van de zeebodem. Dit leidt tot minder bodemberoering, aanzienlijke brandstofbesparing, selectievere visserij en een betere kwaliteit vis. Praktijkproeven met de UK-153, een Urker kotter die met de pulskor was uitgerust, hebben dit in de afgelopen jaren aangetoond.

Verburg, de initiatiefnemer van de pulskor en trekker van dit innovatieproject, wil de pulsvisserij met zijn team verder verbeteren. Het gaat om een opschaling van het eerder genoemde proefproject. Het is de bedoeling om in 2009 vijf viskotters met een pulskortuig uit te rusten. Vijf visserijondernemers zijn bereid hierin te investeren.

Contactgegevens

Verburg-Holland B.V.
Piet-Jan Verburg
Molenweg 1
4486 PP Colijnsplaat
0113-695751
piet-jan.verburg@verburg-holland.nl

05

Eco-catcher

Lub Kramer

“Wij willen een economische en milieuvriendelijke impuls geven aan onze oer-Hollandse boomkorvisserij.”

Het ontwikkelen van duurzame alternatieven voor de boomkorvisserij is één van de belangrijkste opgaven waar de Nederlandse kottersector voor staat. In dit project wordt het traditionele boomkortuig vervangen door de eco-catcher. Door het creëren van lokale onderdruk ontstaat een vacuüm tussen de zeebodem en de vleugel waaraan het net hangt en wordt de vis min of meer van de bodem gezogen. De vis wordt zo niet meer door bodemberoerende wekkerkettingen van de zeebodem opgeschrikt of gelicht. De proef moet uitwijzen of het tuig inderdaad de zeebodem spaart en gunstige ecologische en milieueffecten heeft. Door het gebruik van rolsloffen in plaats van de traditionele vaste sloffen die aan een boomkortuig zijn bevestigd en het ontbreken van wekkerkettingen wordt het tuig veel lichter. Hierdoor wordt het brandstofverbruik gereduceerd.

Contactgegevens

Lub Kramer (UK-167)
Haagwinde 10
8322 CC Urk
06-22699901
lubkramer@live.nl

Lourens de Boer

“We willen de consument laten kiezen tussen verse Noordzeevis, importvis en kweekvis.”

Het sorteren, wegen en registreren van vis vindt meestal plaats in de visveiling. In dit project wordt een vangst-, sorteer-, weeg- en registratiesysteem ontwikkeld waardoor vissers deze activiteiten zelf aan boord kunnen uitvoeren. Het door de Visserij Coöperatie Urk ontwikkelde Catch Management Systeem wordt in dit project uitgebreid met een traceability-systeem. Dit maakt de vis met een barcode of chip in de gehele keten traceerbaar. Zo kunnen alle schakels in de keten tot en met de consument achterhalen waar (vangstgebied), wanneer (versheid) en hoe de vis gevangen is. Een kok in een restaurant bijvoorbeeld kan door het scannen van de barcode zien van welk schip de vis afkomstig is. Een belangrijk bijkomend voordeel is dat de koelketen niet meer onderbroken hoeft te worden, de vis blijft onder ijs in de kist. De betrokken bedrijven in de keten kunnen zich naar de consument toe profileren met de herkomst van de vis, de behandeling en de kwaliteit.

Contactgegevens

Visserij Coöperatie Urk
Lourens de Boer
Keteldiep 9
8321 MH Urk
0527-686280
lourens@vcu.nl
www.vcu.nl

Detail van de pulskor
(Project 4)

07

Voorverkoop aan boord gesorteerde vis

Pim Visser

*“Als de vis verser
in het schap
terecht komt,
stijgt de waarde.
Dat moet zich
aan de visserman
uitbetalen.”*

De initiatiefnemers van dit project willen kwaliteit en opbrengst van verse Noordzeevis verhogen. De afslagen zijn essentiële schakels in het logistieke vermarktingsproces. De wijze waarop dit nu is georganiseerd, is volgens de initiatiefnemers niet goed voor de kwaliteit. De vis wordt aan boord alleen op soort gesorteerd en vervolgens op ijs geconserveerd. Op de afslag wordt de vis uit de kisten gehaald en op lengte gesorteerd, waardoor de conservering voor een aanzienlijk deel verloren gaat. Hierdoor en door de tijd die het sorteren en veilen op de afslag kost, komt de vis in kwalitatief mindere conditie bij de koper. In dit project wordt op een relatief kleine Eurokotter geëxperimenteerd met het sorteren en wegen van vis aan boord, op een manier die voor de controle-autoriteiten inzichtelijk is. Daarnaast wordt een voor de platvisketen nieuwe manier van vermarkten uitgetest: de voorverkoop vanaf boord. Er wordt een systeem van online communicatie tussen schipper en wal ontwikkeld, waarin de afslag een cruciale schakel vormt. Door deze geautomatiseerde uitwisseling van vangstgegevens wordt ook de traceerbaarheid van het product voor de koper gegarandeerd.

Contactgegevens

Coöperatieve Visafslag Den Helder/Texel UA
Pim Visser
Het Nieuwe Diep 27b
1781 AD Den Helder
0223-623534
wisser@visafslag.org

Roelof van Urk

“De consument krijgt levende schaal- en schelpdieren, zonder dat dagelijks naar de visbestekken moet worden uitgevaren.”

De marges voor levende schaal- en schelpdieren zijn aanzienlijk hoger dan voor niet-levende. Een visser die in staat is verse kreeften aan te lande, vindt daarvoor een groeiende markt. Levende aanvoer betekent echter dat dagelijks naar de visbestekken moet worden uitgevaren, wat hoge kosten met zich meebrengt.

De Visserij Coöperatie Urk en de projectgroep Noorse kreeftjes zullen een pilot uitvoeren om levende maar niet dagvers gevangen schaal- en schelpdieren aan de eindgebruiker aan te bieden. Er worden speciaal ontwikkelde leeftanks uitgetest, waarin op verantwoorde wijze kreeften kunnen worden gehouden. De proef moet antwoord geven op de vraag of de visserij op Noorse kreeft, waarbij leeftanks een levende bewaring aan boord en verderop in de keten mogelijk maken, een aanvulling of alternatief kan zijn voor de gangbare platvisvisserij in Nederland.

Contactgegevens

Visserij Coöperatie Urk
Roelof van Urk
Keteldiep 9
8321 MH Urk
0527-686280
roelof@vcu.nl
www.vcu.nl

09

Visserij adviessysteem

Leeke van der Poel

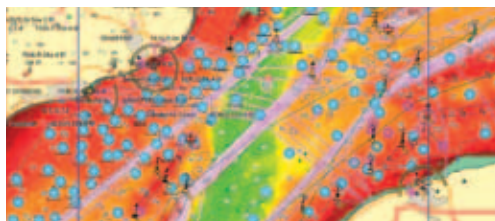
“Het mooie is dat een combinatie van omgevingsvariabelen de aanwezigheid van vis kan voorspellen.”

Dit project betreft een haalbaarheidsstudie naar de ontwikkeling van een visserijinformatie- en adviessysteem. De vraag is hoe een geïntegreerd ‘real-time registratie- en monitoringsysteem’ kan worden opgezet van gegevens die een visser ondersteunen bij zijn operationele vistsaak. Het gaat hierbij om gegevens zoals de waterstroming, temperatuur, weersverwachting, bodemgesteldheid, de aanwezigheid van plankton, maar ook van obstructies als wrakken en pijpleidingen. In deze studie wordt het te ontwikkelen ViBOS-systeem gekoppeld aan de bestaande visplotter aan boord met het doel vissers te ondersteunen in de operationele planning en uitvoering van taken. De centrale vraag die het systeem voor de visser moet beantwoorden: waar vang ik, onder welke omstandigheden en tegen welke kosten mijn vis?

Het project draagt daarmee bij aan brandstof- en kostenbesparing in de visserij, aan de bevordering van een duurzaam visserijbeheer en aan een vergroting van de rentabiliteit van de visserij.

Contactgegevens

Chartworx B.V.
Leeke van der Poel
Paleiskade 100
1781 AR Den Helder
0223-684200
info@chartworx.nl
www.chartworx.com

Gijsbert Spek

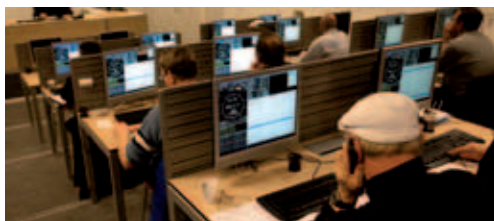
“De visdetaillist die vanuit zijn winkel even tussendoor een kist vis koopt op de veiling.”

De door de vissers aangevoerde vis wordt in Nederland traditioneel via één van de 11 visafslagen verhandeld. Daar komt de prijs tot stand via de klok. De vangstbeperkingen, de toenemende vraag naar duurzaam gevangen vis en de veranderende eisen aan de vermarkting zijn voor de visafslagen van Stellendam, Scheveningen, IJmuiden, Den Helder en Den Oever aanleiding om een nieuw veilingssysteem te ontwikkelen. In een markt met vele aanbieders en kopers, een onvoorspelbare aanvoer en een vraag die het aanbod overtreft, willen de initiatiefnemers de voordelen van een verkoopsysteem via internet benutten.

In dit project wordt aansluiting gezocht bij een bestaand Europees verkoopsysteem via het internet, het Pefa-veilsysteem. De aanvoerders van de 13 aangesloten visafslagen in Nederland, België, Denemarken, Zweden en Italië hebben dankzij dit systeem toegang tot een grote virtuele markt. De kopers hebben toegang tot uitgebreide informatie over waar, wanneer en hoe de vis gevangen is. Met het project wordt de intermediaire functie van de visafslagen in het visserijcluster versterkt.

Contactgegevens

Pefa B.V.
Gijsbert Spek
Visafslagweg 1
2583 DM Scheveningen
070-3588787
g.spek@pefa.com
www.pefa.com

11

Vis & Seizoen

Jan van As

Willy van As

“Eet vis wanneer het verantwoord is en blijf er vanaf als deze met de voortplanting bezig is.”

Jan van As

Contactgegevens

Versvishandel Jan van As
Jan van Galenstraat 4
1051 KM Amsterdam
020-5829990
wimvanas@janvanas.nl
www.janvanas.nl

Stichting Vis & Seizoen geniet vooral bekendheid door de gelijknamige zesdelige kookboekenserie. Ondertussen is het al voor 140 chefkoks vanzelfsprekend dat zij een vissoort niet opdienen in de periode dat deze paait. Vis & Seizoen wil de ideale vangst- en dus eetseizoenen van de verschillende vissoorten onder de aandacht brengen. Bewustwording leidt tot meer kwaliteit op het bord en een betere garantie op het voortbestaan van de soorten.

De stichting wil meer wetenschappelijke kennis opbouwen over de effecten van het vissen in de voortplantingsperiode op de visbestanden. Deze inzichten kunnen worden vertaald naar vissers, visserijopleidingen, maar vooral naar de horeca. Ook wil de stichting het draagvlak voor hun concept vergroten, zowel nationaal als internationaal.

Stichting Vis & Seizoen is een samenwerkingsverband tussen onder meer versvishandel Jan van As, Stichting De Noordzee, De Goede Vissers, Visgilde, Koksgilde, EuroToques Nederland en Marqt.

Johan K. Nooitgedagt

*“De kopgroep moet
vissers antwoord geven
op hun vragen over
MSC-certificering.
Een soort helpdesk
dus.”*

Contactgegevens

Nederlandse Vissersbond
Johan K. Nooitgedagt (voorzitter)
Postbus 64
8300 AB Emmeloord
0527-698151
secretariaat@vissersbond.nl
www.vissersbond.nl

Er is toenemende kritiek uit de samenleving op de wijze waarop de boomkorfloot op tong en schol vist. Hierbij gaat het om de effecten van het boomkortuig op kwetsbare delen van het ecosysteem en de ongewenste bijvangst van ondermaatse schol. Certificering wordt gezien als een belangrijk instrument om de overgang naar duurzame visserij te realiseren. In het in 2008 opgestelde Maatschappelijk Convenant Noordzeevisserij hebben partijen afgesproken om stapsgewijs alle visserij in het MSC-programma onder te brengen.

De Nederlandse Vissersbond, de Federatie van Visserijverenigingen, Stichting De Noordzee en het Marine Stewardship Council hebben een zogenaamde kopgroep opgericht. Doel is vissers ondersteuning te bieden bij het behalen van het MSC-certificaat. Die varieert van het ontwikkelen van informatiemateriaal over de methode en eisen van certificering, zoals een website, tot het organiseren van bijeenkomsten en verslaglegging over de voortgang in de MSC-trajecten.

De kopgroep is een samenwerkingsverband dat ook internationaal gezien uniek is. Zij helpt de visserijsector aansluiting te vinden op de veranderende maatschappelijke eisen voor een duurzame visserij. Naast het MSC-traject dat reeds loopt in de garnalen- en staandwantvisserij wordt met de kopgroep een start gemaakt met MSC-certificering van de platvisserij.

De opvolger van Neeltje's Dagvangst
(Project 14)

Foto: Harmen de Jong

13

Kwaliteitsverbetering Noorse kreeftjes

Jacob van Urk

“Vissers en marktpartijen moeten hun best doen voor het duurzaam vissen, verwerken, distribueren en verhandelen van de langoustine.”

Een groot aantal boomkorvissers is op zoek naar duurzame alternatieven voor de traditionele visserij op tong en schol. Op initiatief van Jacob van Urk wil een deel van deze groep overstappen naar een duurzame visserij op Noorse kreeftjes ofwel langoustines. Hierbij wordt de twinrig- of outrigvismethode toegepast, die vanwege de lagere vissnelheid en het verminderde gebruik van kettingen tot een hogere vangstkwaliteit leidt. De partijen die betrokken zijn bij het project willen tot een betere samenwerking in de keten komen en de afzet van dit duurzaam gevangen en kwalitatief hoogstaande product verbeteren.

Speciale aandacht gaat uit naar het gebruik van meer milieuvriendelijke conserveringsmiddelen dan het gebruikelijke natriumbisulfiet. Verder willen de vissers flow-ice en bepaalde verpakkingssystemen inzetten om kortere doorlooptijden te realiseren en de koelketen zo snel mogelijk te activeren.

Deze haalbaarheidstudie levert voor de visserij op Noorse kreeft een bijdrage aan verhoging van de kwaliteit, duurzaam bestandsbeheer, diversiteit in de aanvoer en traceerbaarheid door de gehele keten. Daarnaast willen de initiatiefnemers een pre-assessment laten verrichten voor MSC-certificering van deze visserijmethode.

Contactgegevens

Visserij Coöperatie Urk
Jacob van Urk (UK-158)
Roelof van Urk
Postbus 21
8320 AA Urk
roelof@vcu.nl
0527-686280

Marjolein de Kool

“Samenwerking met vissers is noodzakelijk, want we hebben elkaar zo hard nodig in deze sector.”

Binnen dit project zetten vissers, een zeevisgroothandel en een supermarktketen in de kop van Noord-Holland een ketensamenwerking op met als doel verse, duurzaam gevangen vis in een aantal supermarkten te verkopen. Zodoende wordt minder vis geëxporteerd en gaat er meer verse vis rechtstreeks naar de Nederlandse consument. Met verse vis wordt echte dagverse vis bedoeld, die normaal alleen bij de visdetaillist wordt verkocht. Vijf vissersschepen uit Texel en Den Helder visten in plaats van op tong, schol en kabeljauw vooral op minder zwaar beviste en minder bekende soorten, zoals schar en rode poot. De vissers hebben afgesproken niet te vissen in de kuitzieke periode, de tijd waarin vissen zich voortplanten. Belangrijk onderdeel van Neeltje's Dagvangst is de betrokkenheid en informatie-uitwisseling tussen vissers en andere ketenpartijen. Vissers, groothandel, retail en consumenten kunnen veel van elkaar leren. Het uiteindelijke doel van het project is inzicht te verkrijgen in hoe ketenpartijen de voorziening van verse vis in supermarkten kunnen garanderen en hoe zij de consument kunnen informeren over duurzame vis en vismethoden.

Contactgegevens

Visafslag Hollands Noorden
Marjolein de Kool
Het Nieuwe Diep 27b
1781 AD Den Helder
0223-623534
mdekool@visafslag.org

15

5+5+5-werkkringen garnalenvisserij

Ab Post

“Het mooie aan dit initiatief vind ik dat het bijdraagt aan de samenwerking tussen garnalenvissers.”

De garnalenvissers willen hun visserij duurzamer maken. Vooral vermindering van bijvangst, soorten die onbedoeld worden gevangen, is daarbij van belang. In dit project experimenteren drie groepen van steeds vijf garnalenvissers met duurzamere vangstmethoden. De 15 vissers die zich inmiddels hebben gebundeld in de kenniskring garnalen, zochten naar een optimaal gebruik ('best practice') van de verplichte zeeflap, een zeef die voor het garnalennet hangt om vis tegen te houden. Maar ook is geëxperimenteerd met aanpassingen van de sorteertrommels aan boord en afvoergoten onder water om zo de sterfte onder de ongewenste bijvangst (discards) te verminderen.

Doel van het project is samenwerking in de garnalensector te bevorderen en te komen tot haalbare en betaalbare maatregelen voor verduurzaming van de garnalenvisserij. Met het project is ook een start gemaakt met MSC-certificering van deze visserij.

Contactgegevens

Ab Post
P. O. Wieringen
Havenkade 1
1779 GT Wieringen
06-22905491
a.abpost@gmail.com

Cora Seip

Emilie Hugenholtz

“We willen allebei een gezonde zee en een gezonde vissector. Beschermde gebieden kunnen iets opleveren voor natuur én visserij.”

De producentenorganisaties van de kottersector, het Productschap Vis, het Wereld Natuur Fonds, Stichting De Noordzee en het Ministerie van LNV hebben in 2008 het Maatschappelijk Convenant Noordzeevisserij ondertekend. De partijen hebben afgesproken met vijf thema's vooruitgang te boeken: het aanbod van duurzame, gecertificeerde vis, een goede communicatie (waaronder de Viswijzer), onderwijs en scholing, bestandsbeheer en een aanpak voor beschermde gebieden in de Noordzee.

Het Productschap Vis en het WNF besloten aan dit laatste thema een extra impuls te geven en een werkconferentie te organiseren om het zo noodzakelijke draagvlak voor beschermde gebieden te vergroten. Het is de eerste keer dat deze partijen zo'n intensief samenwerkingsverband aangaan om kennisuitwisseling tussen vissers, natuurbeschermers en wetenschappers over mariene beschermde gebieden te stimuleren. Een netwerk van beschermde gebieden op zee waar de visserijsector zelf intensief bij betrokken is, biedt kansen voor herstel en bescherming van belangrijke habitats, waaronder paaigebieden van commercieel interessante vissoorten.

Contactgegevens

Productschap Vis
Cora Seip-Markensteijn
Postbus 72
2280 AB Rijswijk
070-3369600
c.seip@pvis.nl
www.pvis.nl

Wereld Natuur Fonds
Emilie Hugenholtz
Postbus 7
3700 AA Zeist
030-6937333
Ehugenholtz@wnf.nl

17

Responsible Fishing Scheme (RFS)

Henk Demkes

“Wij gaan voor het maatschappelijke vertrouwen in onze eigen Noordzeevisserij en ons product.”

Consumenten van vis verlangen van vis en visproducten niet alleen een goede kwaliteit. Zij willen steeds vaker dat de vis ook verantwoord gevangen wordt. In dit project werken het Productschap Vis en de certificeringorganisaties Sea Fish Industry Authority en Moody Marine Limited samen bij de certificering van Nederlandse vissersvaartuigen in het kader van het Responsible Fishing Scheme (RFS). Voor de Nederlandse situatie wordt dit het certificaat Verantwoordelijk Vissen genoemd. Bij het behalen van het certificaat staat aandacht voor het mariene milieu centraal. Dit verzekert de koper dat de aanvoerder de vis duurzaam heeft gevangen. Daarbij wordt gelet op visstandbeheer, kwaliteit, milieu en arbeidsomstandigheden. Doel van het project is dat in 2010 een groot deel van de Nederlandse vloot is gecertificeerd. De initiatiefnemers zien het verkrijgen van het RFS-label als een belangrijke aanloop naar MSC-certificering, dat hogere eisen stelt aan de vangstechnieken.

Contactgegevens

Productschap Vis
Henk Demkes
Postbus 72
2280 AB Rijswijk
070-3369608
h.demkes@pvis.nl

Kadervorming voor een duurzame Noordzeevisserij

18

Erik Bogaard

“Aandacht voor de deskundigheid van mensen is een voorwaarde voor het laten slagen van innovatie.”

Een transitie van de visserij naar economische en ecologische duurzaamheid is ondenkbaar als deskundigheid en competenties van de mensen achterblijven. Kennisuitwisseling en de vorming van een competent visserijkader is van groot belang om draagvlak voor innovatie en vernieuwing te creëren. De visserij heeft bestuurders nodig die heldere lijnen uitzetten en deze communiceren naar hun achterban. Speciale aandacht is daarbij nodig voor het organiseren van actieve betrokkenheid van jonge vissers.

Stichting ProSea en de Nederlandse visserijorganisaties werken samen om kadervorming in de visserijketen te bevorderen. De samenwerkingspartners ontwikkelen trainingen en cursussen over een verantwoorde en duurzame visserij, waarin ook persoonlijke vaardigheden als oplossingsgerichtheid en een open houding in het maatschappelijk debat over de visserij aan bod komen.

Contactgegevens

Stichting ProSea
Erik Bogaard
Drieharingstraat 25
3511 BH Utrecht
030-2300077
erik@prosea.info
www.prosea.info

19

Bedrijfssurvey

Wim de Boer

“Deze survey door bedrijfsschepen sluit aan bij de ideeën van vissers over hoe je visbestanden het beste kunt meten.”

Om tot verantwoorde vangstquota op de Noordzee te komen, wint de politiek advies in bij biologen. Hun adviezen sluiten echter niet altijd aan op de ervaringen van vissers. Zo hebben vissers al jaren kritiek op de onderzoekssurveys: de bemonstering van visbestanden met behulp van onderzoeksschepen.

In dit project zetten vissers hun eigen onderzoek op en leveren ze zelf, bottom-up, gegevens aan. Hierbij werkt de visserijsector, vertegenwoordigd door het Productschap Vis, samen met de wetenschappers van Wageningen IMARES. Zij ontwikkelen een onderzoeksmethode waarvoor voldoende draagvlak is onder zowel vissers als wetenschappers. Viskotters zullen in een bepaalde tijd van het jaar en in een vastgesteld gebied op systematische wijze informatie over de visbestanden verzamelen. Belangrijk onderdeel van het project is de verzamelde informatie daadwerkelijk als input te laten dienen voor de internationale biologen, die jaarlijks de adviezen geven. Er is veel aandacht voor communicatie tussen de Nederlandse visserijsector en de visserijbiologen.

Contactgegevens

Productschap Vis
Wim de Boer / Paula den Hartog
Postbus 72
2280 AB Rijswijk
070-3369600
p.hartog@pvis.nl
www.pvis.nl

Ronke Luns

“De nieuwe generatie vissers moet niet alleen de vacature, maar ook de leemte in kennis van de oudere generatie kunnen opvullen.”

De veranderingen in de visserij, de maatschappij en het beleid stellen nieuwe eisen aan het visserij-onderwijs. De visserij heeft steeds meer behoefte aan goed opgeleide, inventieve jonge ondernemers die bijdragen aan de noodzakelijke transitie naar een duurzame visserij. In dit door het Productschap Vis, Stichting STC-Group, Stichting ProSea en het Onderwijs Berechja College uitgevoerde project wordt het lesmateriaal voor visserijkunde vernieuwd, zodat het beter aansluit bij de actuele eisen vanuit de visserij en het visserijonderwijs. Bijna alle Nederlandse visserijscholen zijn vertegenwoordigd in het project. Hiermee draagt het project ook bij aan één van de ambities uit het Maatschappelijk Convenant Noordzeevervisserij om een duurzame visserij, ecologie, beleid en markt integraal onderdeel uit te laten maken van het visserijonderwijs. Goed onderwijs is essentieel om de nieuwe generatie vissers voor te bereiden op de veranderende maatschappelijke eisen die aan de visserij worden gesteld.

Contactgegevens

Productschap Vis
Ronke Luns
Postbus 72
2280 AB Rijswijk
070-3369600
r.luns@pvis.nl
www.pvis.nl

Binnen- visserij

A person with curly hair, wearing a dark jacket, is leaning over the side of a wooden boat on a canal. They appear to be working with some equipment or a net in the water. The background shows a calm canal reflecting the sky, with a large metal power line tower on the right and some green structures in the distance. The overall scene is in a natural, outdoor setting.

Beter beheer van visbestanden, duurzame vismethoden, samenwerking met biologen en kennisuitwisseling. Een greep uit de vele thema's die spelen in de binnenvisserij. Ook hier is innovatie het devies. Innovatie, gericht op duurzaamheid en rentabiliteit.

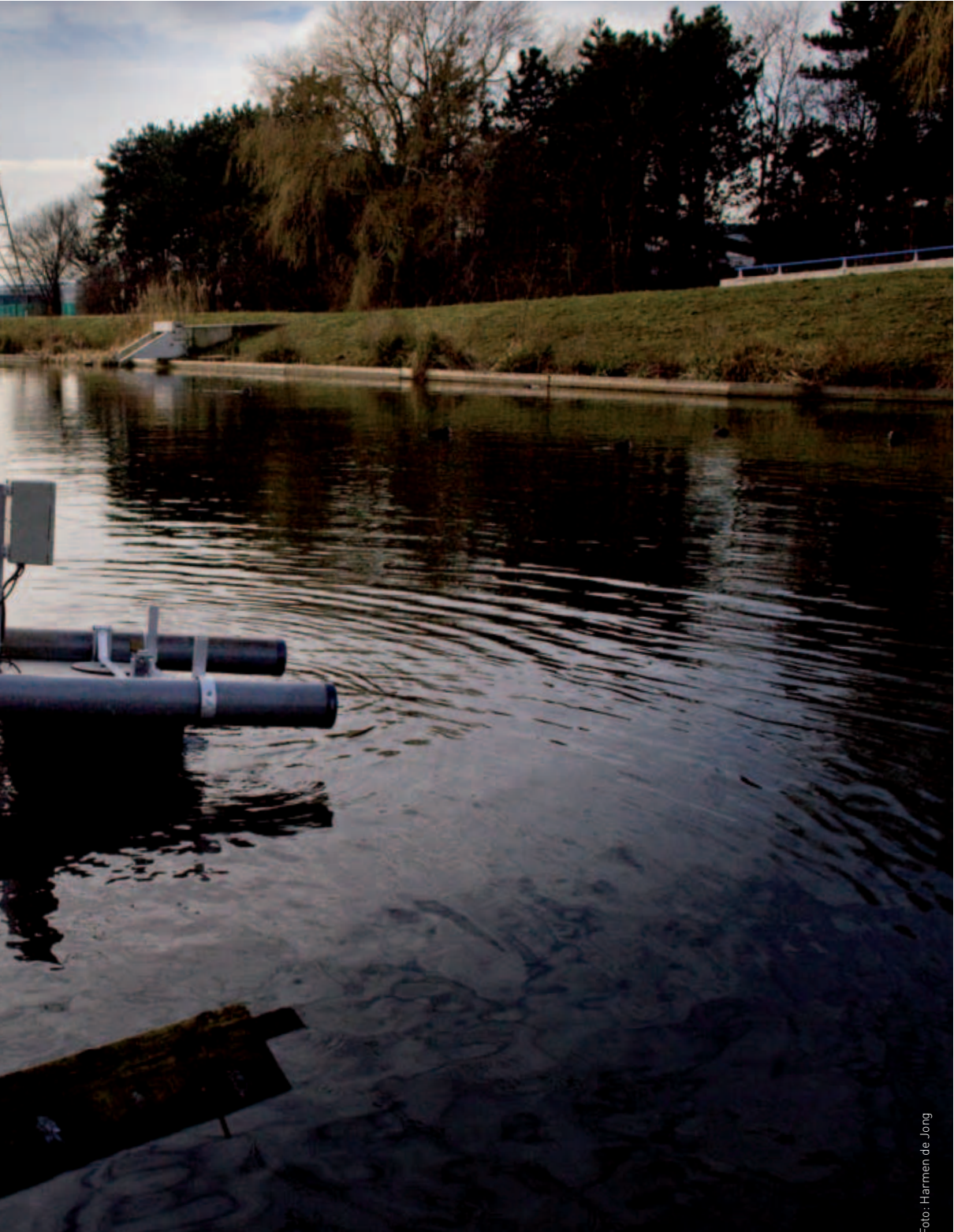

Foto: Harmen de Jong

21

Keurmerk visstandbemonstering binnenvisserij

Drs. Han Walder

“Het keurmerk zal gaan functioneren als katalysator van samenwerking in de beroepsbinnenvisserij.”

Een verantwoord visserijbeheer staat of valt met de betrouwbaarheid van de gegevens over de visstand. Binnenvissers zullen na uitvoering van dit project beschikken over een keurmerk voor bemonstering van de visstand, zodat uniforme en gestandaardiseerde gegevens beschikbaar komen. Het Keurmerk Visstandbemonstering maakt het makkelijker voor de samenwerkende vissers om visbestanden duurzaam te beheren. Voor het keurmerk worden criteria ontwikkeld en verbeterd, bijvoorbeeld met betrekking tot materialen en bemonsteringsmethodieken. Via scholing en cursussen wordt deze kennis in de praktijk verspreid. Het project draagt bij aan de samenwerking tussen beroepsvissers onderling en die tussen beroepsvissers en anderen (waterbeheerders, wetenschappers) die betrokken zijn bij het beheer van de visstand en visserij in de binnenwateren.

Contactgegevens

Combinatie van beroepsvissers

Drs. Han Walder

070-3369682

j.walder@pvis.nl

www.combinatievanberoepsvissers.nl

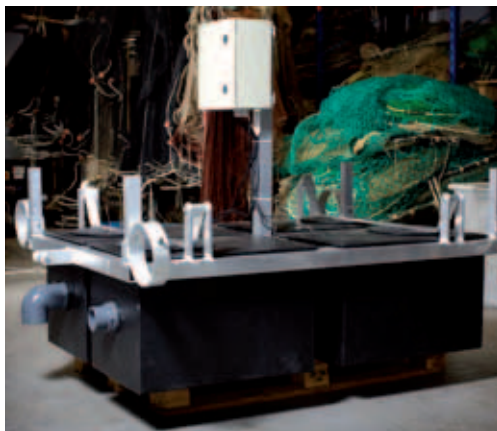
Ing. M.J. Kroes

W. den Boer

“De glasaalcollector overbruggt de migratiebarrière en bevordert zo de glasaalintrek.”

De aalstand in Nederland bevindt zich op een historisch dieptepunt. Eén van de oorzaken is dat de uit de Sargassozee afkomstige glasaal op veel plaatsen niet de Nederlandse binnenwateren kan intrekken. De visjes stuiten langs de kust op barrières zoals sluizen en gemalen. De initiatiefnemers van dit project ontwikkelen een collector om de binnentrekende glasaal te vangen. Deze bestaat uit een aantal opvangbakken die de aal op verschillende hoogtes opzuigen. Eerst worden een aantal technische aspecten van het apparaat getest. Zo wordt bijvoorbeeld de relatie tussen de stroomsnelheid en de pompcapaciteit bepaald. Vervolgens zal de collector in de praktijk worden beproefd. De gevangen glasaal wordt stroomopwaarts uitgezet, voorbij de waterwerken die de natuurlijke migratie belemmeren. Zo kunnen de visjes tot volwassen paling uitgroeien.

Contactgegevens

VisAdvies BV
Ing. M.J. Kroes
Twentehaven 5
3433 PT Nieuwegein
030-2851018
kroes@visadvies.nl
www.visadvies.nl

Visserijbedrijf den Boer
W. den Boer
Kerklaan 34
2911 AD Nieuwerkerk aan
den IJssel
0180-312170
denboer@kraamvisserij.nl
www.kraamvisserij.nl

23

ZuiderZeeZilver

D.J.T. Berends

“Door dit volgsysteem is de consument zeker van een kwalitatief goed en duurzaam product, dat afkomstig is uit het voormalige Zuiderzeegebied.”

Contactgegevens

Nederlandse Visserijbond
D.J.T. Berends
Postbus 64
8300 AB Emmeloord
0527-698151
secretariaat@visserijbond.nl
www.visserijbond.nl

Dit project is een mooi voorbeeld van samenwerking tussen alle schakels in de visketen. Visserij, een visgroothandel en visdetailisten gaan samen duurzaam gevangen vis uit de Zuiderzeeregio met een eigen keurmerk in de markt zetten. De partijen laten zich daarbij ondersteunen door het Nederlands Visbureau, de Stichting Streekkeigen Producten Nederland en InnoPartner dat gespecialiseerd is in het begeleiden van onderzoeksprojecten op het gebied van technologie en innovatie. Doel van het project is de introductie van het streekkeurmerk ZuiderZeeZilver. Dit zal garant staan voor een eigen identiteit van deze vis op het gebied van smaak, gezondheid, kwaliteit, versheid en duurzaamheid. Er komt een beheerplan met de criteria voor duurzaamheid en kwaliteitszorg waaraan moet worden voldaan om in aanmerking te komen voor certificering. In het project wordt veel aandacht besteed aan de toetsing en naleving van de overeengekomen afspraken. Een systeem met een database voor tracking and tracing is daarbij een belangrijk instrument. De samenwerkende ketenpartijen hebben afgesproken dat zij ernaar zullen streven dat de gemiddelde prijzen voor de visproducten met het ZuiderZeeZilver-keurmerk structureel hoger liggen dan voor producten uit hetzelfde vangstgebied, maar zonder keurmerk.

24

Optimalisatie overleving bijvangst

Patrick Schilder

*“Alle ongewenste
bijvangst wordt,
zonder door
mensenhanden te
zijn aangeraakt,
levend teruggezet.”*

Het laten overleven van ongewenste bijvangst is een belangrijke uitdaging voor alle Nederlandse vissers. Dit geldt ook voor de binnenvisserij, in dit geval voor de visserij op paling. De initiatiefnemers van dit project willen de praktische toepasbaarheid van een door hen ontwikkelde overlevingsbak testen. Met een dergelijke bak wordt ongewenste bijvangst (met name witvis) automatisch gescheiden van gewenste vangst (met name aal). De bijvangst wordt levend teruggevoerd naar het water. In het project wordt voor enkele praktische problemen naar een oplossing gezocht. Daarbij gaat het er bijvoorbeeld om hoe kan worden voorkomen dat bij een slingerend schip met de bijvangst ook paling overboord gaat of dat visetende vogels de afvoer van de overlevingsbak gaan beschouwen als een voederautomaat.

Contactgegevens

Nederlandse Vissersbond
Patrick Schilder (VD-64)
Postbus 64
8300 AB Emmeloord
0527-69 81 51
secretariaat@vissersbond.nl
www.vissersbond.nl

Kweek- vis

A group of five people, three men and two women, are standing on a boat deck. They are looking out towards the water, which is visible in the background. The deck has a metal railing. The lighting is somewhat dim, suggesting an overcast day or a shaded area on the boat.

Het imago van vis als gezond product wordt steeds beter. De vraag naar vis stijgt. Maar veel visbestanden staan onder druk. Het aanbod moet omhoog, zonder dat de vangsten groter worden. Geen wonder dat viskweek veel innovatieve ondernemers trekt.

Foto: Harmen de Jong

25

Coöperatief productiecentrum voor pootvis

Adri Bout

*“Iedereen zegt dat dit
veel te moeilijk is.
Onzin, je moet er voor
gaan. Beperkingen
zitten enkel tussen
de oren.”*

In dit project gaan de betrokken partijen, waaronder Seafarm B.V., de haalbaarheid onderzoeken van een coöperatief productiecentrum voor pootvis. Doel is pootvis voor tarbot- en tongkweek beschikbaar te maken voor de Nederlandse platviskweeksector. De viskweek in Nederland heeft zich snel ontwikkeld: van nul in 1980 tot bijna 10.000 ton in 2008. Maar de laatste jaren stagneert de groei, onder andere door het ontbreken van kwalitatief goed pootgoed. Veel komt nu uit Frankrijk, de prijs daarvan is hoog en de herkomst niet traceerbaar. Het is de vraag of dit pootgoed altijd van de beste kwaliteit is. Dit project zal antwoord geven op de vele complexe vragen over de productie van pootgoed voor de viskweek. Ouderdieren zullen worden geselecteerd met een DNA-selectieprogramma. Dit moet leiden tot stabielere en sterkere pootvisjes die gelijkmatig opgroeien. Goed en betaalbaar kweekmateriaal vormt de basis van een renderende viskwekerij.

Contactgegevens

Seafarm B.V.
Adri Bout
Jacobahaven 4
4493 ML Kamperland
0113-371828
adri@seafarm.nl
www.seafarm.nl

W.J.C. Swinkels

*“Het weghalen van
grondsmaak bij
zoetwatervis is
essentieel voor de
verdere groei van
de sector.”*

Vis uit zoetwatersystemen ruikt en smaakt vaak naar modder. Vis met grondsmaak wordt vanzelfsprekend niet geaccepteerd door de consument en heeft dan ook geen kansen op de markt. Grondsmaak is nu alleen te vermijden door vissen aan het eind van de kweekperiode langere tijd zonder voer in schoon water te zetten. Uit het oogpunt van het welzijn van de vis is dit onwenselijk; ook kost dit veel water, energie en ruimte. Dit project richt zich op het voorkomen van grondsmaak bij de kweek van zoetwatervis. Het gaat hierbij onder andere om het identificeren van de algen en schimmels die de grondsmaak veroorzaken en het bestrijden daarvan. Het project draagt bij aan een beter product en aan het welzijn van de vis. Daarnaast wordt water, energie en ruimte bespaard.

Contactgegevens

Nijvis B.V.
W.J.C. Swinkels
Postbus 7
6500 AA Nijmegen
024-3785053
nijvis@upcmail.nl

27

Fork naar farm

Kees Kloet

“Het project levert een praktische handleiding op voor duurzame viskweek.”

Consumenten en retail willen steeds vaker duurzaam geproduceerde vis. In gesloten recirculatiesystemen gekweekte vis kan deels in deze behoefte voorzien. Voor Nederlandse bedrijven ligt hier een unieke kans om duurzaamheid in de praktijk te brengen. Recirculatiesystemen maken het bovendien mogelijk letterlijk naast de afzetmarkt te produceren, wat de kwaliteit (versheid) verhoogt en de transportkosten verlaagt. In dit project werkt een consortium van viskwekers samen in het gehele proces van duurzame kweek van verschillende vissoorten zoals paling, meerval, tilapia, tong en snoekbaars. Er wordt gewerkt van fork naar farm, van consumptie tot productie. Het is de bedoeling dat de kweek gaat voldoen aan de GlobalGAP-criteria van ecologische, economische en maatschappelijke duurzaamheid. Zo wordt een praktische handleiding ontwikkeld voor duurzame kweek van vis in recirculatiesystemen. Ook het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel is bij het project betrokken.

Contactgegevens

C.J. Kloet Beheer BV
Tweede Dijk 3
4695 PD Sint-Maartensdijk
06-29441322
keeskloet@planet.nl

Schaal- en schelp dieren

De ontwikkelingen in de schaal- en schelpdiersector volgen elkaar in hoog tempo op. Kwaliteitsbeleving en toegevoegde waarde zijn hoog. Maar het is belangrijk een evenwicht te vinden tussen milieu en economie. Innovatie biedt hier zeeën aan mogelijkheden, zelfs kweek op het land.

Foto: Harmen de Jong

28

Duurzame binnendijkse schelpdierkweek

Ronald de Vos

“Wij willen kennis ontwikkelen en tests doen om schelpdieren op een duurzame wijze op het land op te kweken.”

Het belangrijkste doel van dit project is om schelpdieren zoals mosselen, oesters en kokkels op een duurzame wijze op het land te kweken. De schelpdierkweek in de Waddenzee, Oosterschelde en het Grevelingenmeer is aan steeds meer beperkingen onderhevig. Dit heeft economische gevolgen, zoals toenemende import van consumptieschelpdieren en teruglopende marktaandeelen van met name de Zeeuwse mosselen. Ook het rendement bij de opkweek van zaad naar consumptiemossel in open water kan volgens Koninklijke Prins & Dingemanse, de uitvoerder van dit project, verbeterd worden. Het project moet duidelijk maken of de kweek van schelpdieren op het land economisch interessant is en of deze vorm van zilte aquacultuur een reëel alternatief is voor de wildvangst.

Contactgegevens

Koninklijke Prins & Dingemanse B.V.
Ronald de Vos
Korringaweg 39
4401 NT Yerseke
0113-572910
r.de.vos@prinsendingemanse.com
www.prinsendingemanse.com

Duurzame binnendijkse kweek van kokkels

29

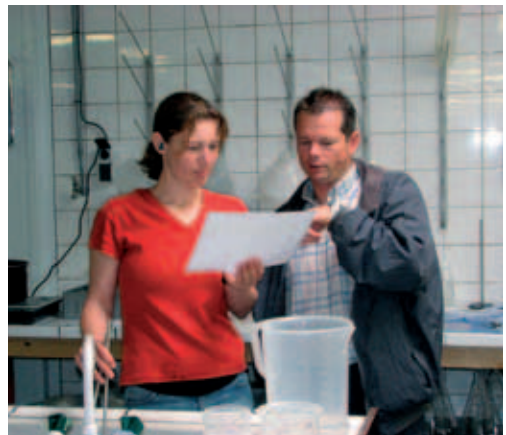
Pieter Geijsen

“Kokkels kunnen niet praten of schrijven. Je moet dus goed luisteren en kijken naar de natuur.”

Contactgegevens

Roem van Yerseke B.V.
Pieter Geijsen
Gr. van Zoelenstraat 35
Postbus 25
4400 AA Yerseke
0113-577720
info@roemvanyerseke.nl
www.roemvanyerseke.nl

Sinds 2005 is de mechanische kokkelvisserij in de Nederlandse Waddenzee niet meer toegestaan. Voor kokkels bestaat een grote markt, dus is er behoefte aan een alternatieve productiewijze van deze schelpdiersoort. Roem van Yerseke gaat, als initiatiefnemer van dit project, de economische haalbaarheid van binnendijkse kokkelkweek onderzoeken. In een pilot op een perceel landbouwgrond in Sint-Philipsland in Zeeland wordt onder andere onderzocht wat de optimale kweekomstandigheden zijn en op welke wijze het recirculatieproces (gesloten kringloopproces) kan worden vormgegeven. Geprobeerd wordt een afgebakende biotoop (dus zonder inzet van menselijke techniek) te creëren.

30

Bonamiavrije oesterteelt

“De uitgroei van oesterbroed tot consumptieoester wordt verplaatst van het buitenwater naar een binnendijkse hatchery.”

De teelt van platte oesters in open water kampt met de moeilijk te bestrijden Bonamia-parasiet. In 1980 werd de zogenaamde Yersekebank besmet, wat het einde betekende van de commerciële oesterteelt in de Oosterschelde. In dit project ontwikkelen de initiatiefnemers een duurzaam teeltsysteem op land voor platte oesters, dat vrij is van de schelpdierziekte Bonamia. Bij deze binnendijkse kweek worden de ouderdieren aangezet zich voort te planten en worden de larven opgekweekt tot broed en vervolgens tot consumptieformaat oester. Het gevaar van besmetting wordt verminderd, omdat de kweek niet in aanraking met buitenwater komt en dus beter onder controle te houden is. In het project is aandacht voor de gehele keten, van duurzame productie van voedsel voor de oester tot een verkenning van de afzetmarkt.

Contactgegevens
Bonamiavrije Oesterteelt
Postbus 22
4400 AA Yerseke
0113-571451

VIP-leden

A.W. (Bram) Bierens

Algemeen bestuurder (voorzitter)

L.M.E. (Emiel) Parlevliet

Algemeen Directeur Seafood Parlevliet

Prof. dr. ir. N. (Niko) Wijnotst

Voorzitter Nederland Maritiem Land

Prof. dr. ir. J.L.A. (Leo) Jansen

Voorzitter Stichting De Noordzee

Drs. W.G. (Wil) van de Fliert

Secretaris Productschap Vis

Dr. ir. J.H.J. (Joanneke) Kruijsen

Voormalig lid PvdA-Tweede Kamerfractie

Dr. G. (Ger) Vos

Directeur InnovatieNetwerk

Ir. ing. A.J. (Albert) Vermuë

Directeur Visserij, Ministerie van LNV

Dr. M.C.Th. (Martin) Scholten

Directeur Wageningen IMARES

Ing. J.C. (Joop) Ehrhardt

Schuttelaar & Partners (secretaris)

Ir. F. (Frans) Vroegop

Ministerie van LNV (secretaris)

Het VIP wordt ondersteund door

drs. H.J. (Henk) Riphagen

projectleider Innovatie Noordzeeverisserij

Colofon

Dit is een publicatie van het Visserij Innovatieplatform. Het VIP, ingesteld door de Minister van LNV, heeft de taak innovatie in de visketen te bevorderen en de overheid te adviseren over concrete innovatieprojecten.

Visserij Innovatieplatform

Postbus 96840
2509 JE Den Haag
070 378 65 69
info@visserijinnovatieplatform.nl
www.visserijinnovatieplatform.nl

Copyrights VIP/LNV
Den Haag 2009

Realisatie

Schuttelaar & Partners, Den Haag

Concept en projectcoördinatie

Atrik Swagerman

Redactie

Frans Vroegop
Joop Ehrhardt

Eindredactie

Hans Geluk
Ank Jansen

Fotografie

Harmen de Jong
Martijn de Jonge
Atrik Swagerman

Grafisch ontwerp

Mark Rooker

Opmaak & DTP

Frank van Leeuwen

Druk

Koninklijke de Swart, Den Haag

Oplage

2000

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

EUROPEES VISSERIJ FONDS
INVESTERING IN
DUURZAME VISSERIJ

VISSERIJ INNOVATIE PLATFORM

VIP-30

De vraag naar vis stijgt. Tegelijkertijd stelt de samenleving eisen aan de manier waarop vis wordt gevangen of gekweekt. Ook staan de rendementen onder druk door goedkope importvis en stijgende brandstofprijzen.

Gevolg is dat de Nederlandse visserijsector zich een weg moet banen tussen duurzaam vissen en noodzakelijke verbetering van het rendement. Om aan deze opgave te voldoen is een overgangsproces nodig.

De Europese Unie en de Nederlandse overheid leveren een bijdrage aan dit proces. Beiden geven ruimte, ook financieel, aan innovatieve initiatieven van creatieve ondernemers. Het Visserij Innovatieplatform (VIP) adviseert de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bij de beoordeling en de selectie van de ingediende innovatieprojecten. In dit boekje zijn 30 inspirerende projecten opgenomen: VIP-30. Ook voor vissers geldt: ondernemen is innoveren.